

BÁO CÁO CỦA TIỂU NHÓM CÔNG TÁC ĐIỆN & NĂNG LƯỢNG

*Chuẩn bị bởi
Tiểu Nhóm Công tác Điện & Năng lượng
Diễn đàn Doanh nghiệp Việt Nam*

1. Đầu tư, An ninh Năng lượng và Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ 4

Kế hoạch Sử dụng các Nguồn năng lượng tại Việt Nam (“MVEP”)* đã đưa ra lộ trình cải cách cần thực hiện để thu hút khoảng 7 tỷ đô la Mỹ đầu tư vào lĩnh vực năng lượng hàng năm từ các nhà đầu tư tư nhân.

Kế hoạch này tập trung vào tốc độ, tính rủi ro thấp và hiệu quả kinh tế khi sử dụng đầy đủ các nguồn năng lượng tái tạo, khí đốt tự nhiên và các công nghệ tiết kiệm năng lượng ở Việt Nam để đáp ứng các thách thức về tăng trưởng năng lượng không ngừng và một kế hoạch hành động phù hợp để đảm bảo an ninh năng lượng cho khu vực phía Nam Việt Nam từ năm 2018 đến năm 2030.

Các xu hướng năng lượng tại các thị trường trên thế giới phản ánh nhu cầu từ các đơn vị sử dụng điện, giảm chi phí cho năng lượng sạch, và tác động của công nghệ mới trong Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ 4, bao gồm:

- Các đơn vị sử dụng điện mong đợi để sử dụng năng lượng sạch. Các công ty trong nhóm RE100 và Apple, Nike, IKEA dẫn đầu trong xu hướng này.
- Chi phí công nghệ của Điện mặt trời và Điện gió giảm đáng kể gần bằng mức chi phí sản xuất năng lượng từ khí tự nhiên và nhiệt điện than siêu tới hạn (super critical coal).
- Một cấu trúc mới cho thị trường điện với công nghệ từ Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4. Đơn vị sử dụng điện không còn đóng một vai trò duy nhất – mua điện và đơn vị sản xuất điện với vai trò bán điện. Đơn vị sử dụng điện cũng sẽ đồng thời là đơn vị sản xuất điện (điện mặt trời) và đơn vị lưu trữ năng lượng (pin, mạng lưới kết nối, thiết bị điện sạc/sản xuất năng lượng).
- Mức độ nhạy cảm đối với ô nhiễm không khí và nước ngày càng tăng cùng với phân tích chi phí về mặt xã hội & kinh tế. Trung Quốc là một ví dụ điển hình về hậu quả của tăng trưởng kinh tế mà buông lơ về quản lý môi trường.

Cách mạng công nghiệp lần thứ 4 sẽ cung cấp một loạt các công nghệ mới và liên kết dữ liệu, năng lượng và dịch vụ ảnh hưởng đến tất cả các nền kinh tế và các ngành công nghiệp.

- Với Quy hoạch phát triển điện linh hoạt hơn, Chính phủ Việt Nam sẽ tránh được sự phụ thuộc vào nhiên liệu than nhập khẩu với các rủi ro về việc đảm bảo nguồn cung, nhu cầu ngoại hối hàng chục tỷ đô la và rủi ro trong cán cân thanh toán.
- MVEP sẽ giúp thực hiện mục tiêu sử dụng điện hiệu quả hơn để giảm thiểu lãng phí năng lượng, tăng khả năng cạnh tranh của Việt Nam, tăng năng suất và sức hút cho các công ty FDI.
- Hơn nữa, MVEP sẽ giúp làm giảm chi phí tài chính, hậu cần, và chi phí môi trường nặng nề trong việc vận chuyển than và xỉ than, giúp đảm bảo an ninh năng lượng cho sự phát triển bền vững của Việt Nam.

** Được xây dựng bởi Tiểu Nhóm Công tác Điện & Năng lượng - Diễn đàn Doanh nghiệp Việt Nam, với sự hỗ trợ của EuroCham, EVBN, AmCham và Phòng Thương mại Bắc Âu – tháng 12 2016.*

2. Ba cải cách then chốt để thúc đẩy đầu tư vào lĩnh vực năng lượng

- **Hợp đồng mua bán điện trực tiếp (Direct Power Purchase Agreement):** Bộ Công thương phê duyệt một số dự án năng lượng tái tạo được phép thực hiện Hợp đồng mua bán điện trực tiếp với bất kỳ đơn vị mua điện lớn nào muốn sử dụng năng lượng sạch và muốn tránh sử dụng nguồn năng lượng sản xuất từ nhiên liệu hóa thạch.
- **Ban hành lộ trình tăng giá điện bán lẻ (Theo giá thị trường):** Bộ Công thương ban hành Lộ trình tăng giá điện bán lẻ đến năm 2020, tầm nhìn 2025, bao gồm định nghĩa về mức giá khác biệt giữa ba giá điện chính – tiêu dùng, thương mại, và công nghiệp.
 - Việc cung cấp thông tin về lộ trình tăng giá cho người tiêu dùng là cách hiệu quả nhất để khuyến khích đầu tư vào công nghệ và quy trình sử dụng năng lượng hiệu quả. Nhiều đơn vị tiêu dùng điện lớn tin rằng giá điện sẽ tiếp tục giữ ở mức thấp và được trợ giá (ví dụ như nhiều nhà máy xi măng không có hệ thống thu hồi nhiệt thải ở Việt Nam, trong khi việc này vốn là điều kiện tiêu chuẩn ở các nước khác).
 - Tất cả các nghiên cứu hiện có tại Việt Nam đều nhận định rằng sẽ không thực tế nếu kỳ vọng mức tăng giá điện tiếp tục ở mức thấp hơn hoặc bằng mức lạm phát chung; và việc tăng giá là tất yếu với mức tăng cao.
- **Tạo mối quan hệ đối tác với Khối Tư nhân để phát triển Hợp đồng PPA cho năng lượng mặt trời và các quy định chi tiết cho việc bán điện từ các hệ thống Điện mặt trời vào Lưới điện:** Chúng tôi khuyến nghị Bộ Công thương hợp tác với các chuyên gia về năng lượng mặt trời trong khối tư nhân để ban hành các quy định và hợp đồng chi tiết theo phương thức giúp thu hút được vốn đầu tư lớn từ khối tư nhân.